

Blå Moskén – Istanbuls glittrande juvel

1. Introduktion

Denna handledning syftar till att fördjupa elevernas kunskaper om Osmanska rikets historia och den ikoniska byggnaden Blå moskén i Istanbul. Genom filmen får eleverna en inblick i Osmanska rikets politiska, religiösa och kulturella betydelse, med fokus på hur Blå moskén fungerade som ett maktmedel, en symbol för religiös tro och en arkitektonisk milstolpe. Dessutom undersöker filmen moskéns nutida roll som en plats för bön och kulturellt utbyte i en av världens mest dynamiska städer.

Ämnen: Historia, Religion, Kulturhistoria

Årskurs: Grundskola 7-9, Gymnasiet

Speltid: 7 min

Produktionsår: 2024

Språk: Svenska, svensk text

Ursprungsland: Sverige

Artikelnummer: 44024

2. Mål och Syfte

Filmens mål är att ge en helhetsbild av Blå moskén som en del av Osmanska rikets historia och Istanbuls kulturella arv. Genom denna handledning ska eleverna:

- Förstå hur arkitektur speglar politiska och religiösa ambitioner.
 - Utforska Osmanska rikets roll i världshistorien.
 - Analysera Istanbuls betydelse som en kulturell, geografisk och religiös länk mellan Europa och Asien.
 - Reflektera över hur historiska byggnader lever vidare och påverkar samtiden.
-

3. Centralt Innehåll och Kunskapskrav

Historia:

- Stormaktsvälden och deras inverkan på politiska och kulturella strukturer.
- Osmanska rikets expansion, höjdpunkt och fall.
- Istanbuls (Konstantinopels) betydelse genom historien.

Religion:

- Islamiska traditioner och deras uttryck i arkitektur och samhällsliv.
- Relationer mellan kristendom och islam i Osmanska rikets kontext.

Kulturhistoria:

- Kulturmöten mellan Europa och Osmanska riket.
 - Arkitekturens roll som symbol för makt och tro.
-

4. Blå Moskén och den historiska kontexten

Blå moskén, eller Sultan Ahmed-moskén, byggdes mellan 1609 och 1616 under Sultan Ahmed I:s regeringstid. Denna unga härskare ville genom bygget stärka sin ställning och visa att Osmanska riket fortfarande var en dominerande kraft. Byggnaden utmärker sig med sina sex minareter, en ovanlighet som väckte kontroverser eftersom den heliga moskén i Mecka också hade sex minareter. Sultan Ahmed löste detta genom att finansiera byggandet av en sjunde minaret i Mecka.

Arkitekturen, ledd av Sedefkar Mehmed Ağa, är ett mästerverk av symmetri och elegans, med inslag av både osmansk och bysantinsk stil. Moskéns namn kommer från dess omfattande användning av Iznik-kakel i blå nyanser, som skapar en lugnande och andäktig atmosfär. Dessa kakel är inte bara estetiska utan representerar också Osmanska rikets tekniska och konstnärliga kunnande.

Blå moskén byggdes i hjärtat av Istanbul, på en plats som tidigare var centrum för Bysantinska rikets huvudstad Konstantinopel. Den står mittemot Hagia Sofia, en av världens mest berömda

HANDLEDNING

kyrkor som senare omvandlades till moské under Osmanska rikets tid. Detta geografiska och symboliska val reflekterar stadens historiska roll som en mötesplats för kristna och muslimska traditioner.

5. Diskussion och reflektion

Blå moskén är inte bara en historisk byggnad utan också ett levande monument som används för bön och kulturella evenemang. Elever kan reflektera över frågor som:

- Hur kan arkitektur användas för att uttrycka politisk och religiös makt?
 - Vad symboliserar valet av plats för byggandet av Blå moskén?
 - Hur speglar moskén Osmanska rikets relationer med andra muslimska och icke-muslimska makter?
 - Vilken roll spelar Blå moskén i dagens Istanbul, både som en turistattraktion och en aktiv böneplats?
-

6. Fördjupande ämnen och frågor

Historiska perspektiv:

- Hur skilde sig Osmanska rikets kultur och politik från andra samtida stormakter, som Habsburgska riket eller Ming dynastin?
- Vilken roll spelade religion i Osmanska rikets legitimitet och stabilitet?

Arkitektoniska jämförelser:

- Jämför Blå moskén med andra ikoniska byggnader, som Taj Mahal eller Peterskyrkan. Vad säger dessa byggnader om sina respektive kulturer?

Istanbuls strategiska betydelse:

- Utforska Bosporens roll som en naturlig gräns och transportled mellan Europa och Asien.
-

HANDLEDNING

7. Klimat och hållbarhet i kulturarv

Diskutera hur moderna städer som Istanbul kan skydda sina historiska monument samtidigt som de utvecklas. Hur kan byggnader som Blå moskén bevaras för framtida generationer, både kulturellt och ekologiskt?

8. Referenser och källor

- Filmen: *Blå Moskén – Istanbuls glittrande juvel*
- Lgr22 Läroplan för gymnasieskolan
- Litteratur: *The Ottoman Centuries* av Lord Kinross
- Digitala källor: UNESCO, Turkiets turistbyrå